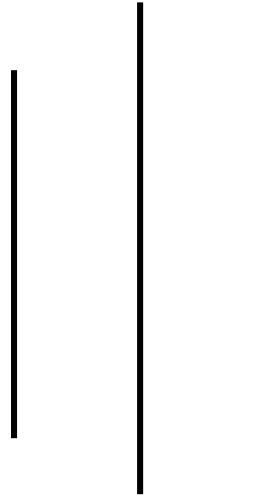

नीति तथा कार्यक्रम र बजेट

आर्थिक वर्ष २०८३/२०८४

बृन्दावन नगरपालिका

रौतहट जिल्ला

मधेश, प्रदेश, नेपाल

"शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र रोजगार : बृन्दावन नगरपालिकाको सम्बृद्धिको आधार"

Website:- www.brindawanmun.gov.np

E-mail Address:- brindawanmun@gmail.com

"शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र रोजगार: बृन्दावन नगरपालिकाको समृद्धिको आधार"

मन्तव्य

बृन्दावन नगरपालिकाको नगर सभाको ११ औं अधिवेशनका सभा अध्यक्ष ज्यू, प्रमुख अतिथि ज्यू, विशिष्ट अतिथि ज्यू, अतिथि ज्यूहरू, नगर सभा सदस्य ज्यूहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू, पूर्व नगर प्रमुख ज्यू, पूर्व नगर उप-प्रमुखज्यू, राजनितिक दलका प्रतिनिधिज्यूहरू, पूर्व वडा अध्यक्ष ज्यूहरू, पूर्व जनप्रतिनिधि ज्यूहरू, सुरक्षा निकायका प्रमुख ज्यूहरू, पत्रकार ज्यूहरू, नगरपालिकाका विषयगत शाखाका प्रमुखज्यूहरू, उपस्थित प्रधानाध्यापक ज्यूहरू, राष्ट्र सेवक कर्मचारीज्यूहरू तथा उपस्थित आदरणीय नगरबासी दाजुभाई तथा दिदिबहिनिहरू,

राष्ट्रहित, लोकतन्त्र र अग्रगामी परिवर्तनका लागि नेपाली जनताले पटक पटक गर्दै आएका ऐतिहासिक जनआन्दोलन, सशस्त्र संघर्ष, मधेश आन्दोलन तथा ऐतिहासिक जेन्जी आन्दोलनको त्याग र बलिदानीको गौरवपूर्ण इतिहासलाई स्मरण एवम् ज्ञातअज्ञात सहिदहरूलाई सम्मान गर्दै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रत्मक व्यवस्थाको थालनीसँगै संघीयता लागू भई तीन तहको सरकारको अभ्याससँगै स्थानीय सरकारको अभ्यासका क्रममा रौतहट जिल्लाको बृन्दावन नगरपालिकाको नगरसभाको ११ औं अधिवेशन र दोस्रो कार्यकालको चौथो ऐतिहासिक यस नगर सभामा सहभागी सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

बृन्दावन नगरपालिकाको नगर सभाको यस गरिमामय बैठकमा बृन्दावन नगरपालिकाको कार्यपालिकाको सदस्यको हैसियतले अगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई अत्यन्त खुशी लागेको छ । सम्वत् २०७९ साल बैशाख ३० गते सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचनबाट निर्वाचित भई हामीले कार्यभार सम्हालेको चार वर्ष पूरा भई पाँचौ वर्षमा प्रवेश गरेका छौं । यस अवधिमा नगरको विकास, समृद्धि र सुशासन कायम गर्ने दिशामा निकै महत्वपूर्ण कार्यहरूको थालनी गरिएको छ । यस कार्यमा नगरबासी तथा सरोकारवाला निकायहरूबाट भएको सहयोग, सहकार्य र समन्वयको लागि बृन्दावन नगरपालिका धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

मुलतः स्थानीय जनताको सार्वभौम अधिकारलाई प्रचलन गराउने तथा चुस्त, दुरूस्त र प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्ने हाम्रो अभिलाशा हो । जनतासँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध र सम्पर्क रहने, वडा कार्यालयहरूको संस्थागत क्षमता विकास, स्रोत साधनमा वृद्धि र प्रणालीको विकास गर्ने नीति अवलम्बन गर्ने कार्यलाई विशेष प्राथमिकतामा राखेका छौं । शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र रोजगारीलाई विशेष प्राथमिकता दिँदै नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गरेको छु । आगामी आर्थिक वर्षको लागि प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न आम नगरवासी तथा सबै पेशा, व्यवसायमा आबद्ध महानुभावहरूको सहयोग, समन्वय र सहकार्य रहने कुरामा म विश्वस्त रहेको छु ।

गत आर्थिक वर्षमा प्रस्तुत गरिएको नीति तथा कार्यक्रमका कतिपय नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिएको छ ।

म यस सम्मानित बैठकमा चालु आर्थिक वर्ष सँगै ४ वर्षको नीति तथा कार्यक्रमको समिक्षा एवं प्रगतिको सारसंक्षेप प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

विगतका ४ वर्षको नीति तथा कार्यक्रमको समिक्षा एवं प्रगती

आ.व. २०८०।०८१ को नीति तथा कार्यक्रमको समिक्षा एवं प्रगती

१. अनलाइन टेण्डर (E-Bidding) मार्फत कार्य प्रारम्भ ।
२. सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न वडाका लाभग्राहीहरूको खातामा रकम पठाइएको तर यस आ.व. २०८२।०८३ देखि उक्त कार्यको रकम प्राप्त नभएको ।
३. वडा नं. ७ मा अवस्थित वर्थिङ्ग सेन्टरको स्तरउन्नती भई सञ्चालनमा रहेको छ ।
४. एम्बुलेन्स सेवालार्इ सहज ढङ्गले नितरन्तर सञ्चालन गरिएको छ ।
५. आ.व. २०७९।०८० देखि राजस्व उठाउने कार्य नितरन्तर रूपमा अनलाइन प्रणालीबाट भईरहेको छ ।
६. सडक बत्तीहरूको नियमित मर्मत सम्भार गरी व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन भई रहेको छ ।
७. हाई मास टावरलाइट ७ स्थानमा जडान भई चालु अवस्थामा रहेको छ ।
८. नदीजन्य पदार्थ उत्खननका लागि EIA तयार गरी उत्खनन गर्ने गरिएको छ ।
९. वडा नं. १ बागमती नदीमा पुल निर्माणका लागि संघीय तथा प्रदेश मन्त्रालयमा पहल गरिएको छ ।
१०. विभिन्न कार्यविधिहरू पारित गरी लागु गरिएको छ ।
११. सार्वजनिक परिक्षण गरिएको छ ।
१२. जलवायु उत्थान योजना निर्माण भएको छ ।
१३. जग्गा वर्गीकरणको कार्य विज्ञहरूको सहयोगमा सम्पन्न गरी सोहि बमोजिम कार्य गरिरहेको छ ।
१४. स्वास्थ्य तर्फ खोप सेवा सञ्चालन, किशोरकिशोरी शिक्षा कार्यक्रम, उपचारात्मक सेवा, मासिक प्रगती प्रतिवेदन, LMIS त्रैमासिक प्रगती प्रतिवेदन, आमा समूहको बैठक तथा अभिमुखिकरण, पूर्ण खोप, आधारभूत तथा स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना गरी सेवा निरन्तर गरिएको छ ।
१५. जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम अन्तर्गत सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंकको मार्फत समयमै वितरण गर्ने कार्य गरिएको छ ।
१६. लघुउद्यम कार्यक्रम तर्फ तोकिएका कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरिएको छ ।
१७. कृषि शाखा मार्फत किसानमुखी कार्य अगाडि बढाइएको; जस अन्तर्गत मलखाद वितरण र ५०% अनुदानमा बिउ बितरण लगायतका अन्य कार्यहरू निरन्तर रहेको छ ।
१८. प्लान्ट क्लिनिक उपचार शिविर मार्फत कृषकहरूलाई प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराइएको छ ।
१९. पशु सेवा शाखा मार्फत कृत्रिम गर्भाधान सेवा, मेडिकल उपचार सेवा, गाइनोक्लोजिकल उपचार सेवा, भर्ग परिक्षण सेवा, पशु बन्ध्याकरण सेवा, माइनर सर्जिकल उपचार सेवा, प्रयोगशाला सेवा, थुनेलो

तथा दुध परिक्षण, रेविज बिरुद्ध खोप र पशु बस्तु सम्बन्धी प्राविधिक सरसल्लाह उपलब्ध गराइएको छ ।

२०. हेफर प्रोजेक्टसँगको सहकार्यमा मुल समुह गठन गरी खँसी र बोका वितरण तथा गोठ निर्माण गरिएको छ ।

२१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई अपाङ्गता सहायता सामग्री वितरण गरिएको छ ।

२२. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला निरन्तर सञ्चालनमा रहेको छ ।

आ.व. २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रमको समिक्षा र प्रगती

पूर्वाधार तर्फ

१. नगर कार्यपालिकाको मुख्य प्रशासकीय केन्द्रमा विगत देखि थाँति रहेको प्रशासकीय भवन निर्माणका लागि पालिका मुकाम विश्रामपुरमा टेन्डर आह्वान भई मिति २०८२/०२/२७ मा भवन निर्माण सम्झौता भई पहिलो तला ढलानको तयारी भई रहेको छ ।
२. जनताले सेवा पाउने निकटको वडा सरकार सञ्चालनमा वडा कार्यालय भवनको अभावलाई चिर्दै वडा नं. ५ नरकटिया, वडा नं. ६ हर्षाहा र वडा नं. ८ आँकडपाथरमा वडा कार्यालय भवनहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । ती वडा कार्यालयबाट जनताहरूलाई सेवा प्रवाहमा सरल एवम् सहजता प्राप्त हुने भएको छ ।
३. बृन्दावन नगरपालिकाको हर्षाहा देखि विश्रामपुर जाने सडक खण्ड मध्ये हर्षाहा चोक देखि लोहिनिया नदी सम्म पहिलो पटक अस्फाल्ट कालोपत्रे सडक निर्माण भई सडक लेन तथा जेब्रा क्रसिङ्ग समेतको निर्माण सम्पन्न भएको छ । त्यसैगरी वडा नं. १ को चाँदी पुलको उत्तर देखि बलेरी टोलको पुरानो कालोपत्रे सडक सम्म कालो पत्रे सडक निर्माण सम्पन्न भएको छ ।
४. यस आर्थिक वर्षमा वडा नं. १ मा बलेरी खोर, रामपुर टोल र बैराठपुर टोलमा ढलान, वडा नं. २ रामबाबुको घरसम्म सडक ढलान, वडा नं. ३ मा रामपुर र विश्रामपुर गाउँ ढलान, वडा नं. ६ मा ब्रह्म मन्दिर सडक ढलान, वडा नं. ८ मा आकडपाथर, बरगजवा र बहुअरी टोलमा ढलान र वडा नं. ९ मा नदीपारी र गाउँमा सडक ढलान भएको छ ।
५. यस आर्थिक वर्षमा वडा नं. १ को बलेरी र बैराठपुरमा नाला निर्माण, वडा नं. ३ विश्रामपुरमा नाला निर्माण, वडा नं. ६ को सिसवामा नाला निर्माण, वडा नं. ८ बहुअरी आँकडपाथरमा नाला निर्माण र वडा नं. ९ भुषाहामा नाला निर्माण पाइपमा नाला निर्माण कार्य भएको छ ।
६. यस आर्थिक वर्षमा वडा नं. १ को बलेरी टोलमा ग्रावेल रिङ्ग-रोड, पिपल बोट देखि पश्चिम चाँदी खोला सम्म, तामाङ्ग टोल हुँदै बलेरीको पानी ट्यांकी सम्म, वनको रेन्ज पोष्ट हुँदै चाँदी खोलासम्म र मठ देखि बागमती नदी जाने बाटो सम्म, चाँदीपुल देखि रमौली गाउँसम्म र बैराठपुर टोलमा विभिन्न ठाउँमा ग्रावेल, वडा नं. २ मा विभिन्न ठाउँमा ग्रावेल, वडा नं. ६ मा भेलही पोखरी, चिमनी रोड खोडरी र बोरिङ्ग सडक, वडा नं. ८ मा विभिन्न ठाउँमा ग्रावेल र वडा नं. ९ मा विभिन्न ठाउँमा ग्रावेल गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।

७. संघीय समपुरक अनुदान र बृन्दावन नगरपालिकाको लागत साझेदारीमा बतहु मा.वि. हर्षाहाको भवन निर्माण कार्य यसै आ.व. मा शिलान्यास भई निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ । बृन्दावन नगरपालिका र तराइ मधेश समृद्धि कार्यक्रमको साझेदारीमा नेपाल मा.वि. विश्रामपुरको अधुरो भवन फिनिसिङ्ग र तल्ला थपको लागि पिल्लर र गारोको काम सम्पन्न भएको छ । त्यसैगरी बृन्दावन नगरपालिका नगरस्तरीय योजनाबाट श्री रूपा नेपाली पाल मा.वि.मा दुई तल्ले शैचालय भवन निर्माण र दलित प्रा.वि. कमलपट्टीमा शौचालय निर्माण भएको छ । श्री लक्ष्मीनाथ बासुदेव प्रा.वि. धनगढीको कम्पाउण्ड वाल निर्माण, वडा नं. १ श्री प्रा.वि. बलरी खोरको कम्पाउण्ड वाल निर्माण, वडा नं. ९ श्री सतार प्रा.वि. कक्षाकोठा निर्माण तथा सुधार, वडा नं. ९ भुषाहा मदर्समा थप भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।
८. धर्म, संस्कृति तथा पर्यटन विकास तर्फ वडा नं. १ मा चाँदीपुल निर दुर्गा मन्दिर निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको, शितेश्वरनाथ मन्दिरको कम्पाउण्ड वाल निर्माणाधीन रहेको, चमरदेवीमाई मन्दिर निर्माणाधीन रहेको, तामाङ्ग टोल गुम्बा निर्माण अन्तिम चरणमा रहेको, वडा नं. २ मा शिव मन्दिरको अधुरो कार्य निर्माणाधीन रहेको, वडा नं. ३ मा शिव मन्दिरमा विवाह मण्डपको सौन्दर्यीकरण भएको, हनुमान मन्दिरको मुर्ति निर्माण तथा गुम्बज निर्माण कार्य सम्पन्न भएको, वडा नं. ६ सिसवाटोलमा बरहम बाबा मन्दिरको फ्लोर ढलान तथा कम्पाउण्ड रडरोगन कार्य भएको, वडा नं. ८ आखरपाथरको रामजानकी मठको बाँकी कम्पाउण्ड वाल निर्माण तथा प्लास्टर रडरोगन कार्य भएको, बहुअरीको रामजानकी मठमा दुई कोठे पक्की भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको, बरगजवा पुल निरको छठघाट निर्माण तथा कम्पाउण्ड वाल निर्माण सम्पन्न भएको, वडा नं. ९ मा इदगाहको कम्पाउण्ड वाल निर्माण सम्पन्न भएको, बेलाल मस्जिदको अधुरो काम सम्पन्न भएको छ ।

सुशासन तर्फ

१. बृन्दावन नगरपालिकाको स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्व मूल्यांकन (LISA) मा गत वर्ष ४१ अंक रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा ६८.२५ अंक प्राप्त भएको छ । यसले नगरपालिकाको संस्थागत क्षमता र सेवा प्रवाहमा क्रमशः सुधार हुदै गएको देखिन्छ र यसमा अझ सुधारका प्रयास आवश्यक देखिएको छ । आ.व. २०८२।०८३ देखि LISA, FRA र LED लाई एकत्रित गरी LGPAS लागु भएको छ ।
२. वडा तहबाट र पालिका तहबाट प्रदान गरिने सेवाहरूमा अनलाइन बिलिङ्ग, अनलाइन पञ्जिकरण कार्य र स्वास्थ्य र शिक्षामा समेत डिजिटल रिपोर्टी सिस्टम सुरु भएको छ ।
३. डिजिटल प्रोफाइल वडा नं. ४ बाहेकको प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्राप्त भएको छ ।
४. आवधिक योजना निर्माण कार्य निर्माण कै चरणमा रहेको छ । हाल सम्म प्रारम्भिक मस्यौदा प्राप्त भएको छ र यो सम्पन्नको चरणमा रहेको छ ।

शिक्षा तर्फ

१. किशोरी शिक्षा कार्यक्रमबाट विद्यालय छाडेर र विद्यालयमा पहुच नभएका १२१ जना किशोरीहरूलाई नगरपालिका र नगरपालिकाको ७०% र NGOCC को ३०% लागत साझेदारीमा चार वटा विद्यालयमा यी किशोरीहरूलाई विद्यालयमा भर्ना गरिएको छ र तीनीहरूको टिकाउ र गुणस्तरीय शिक्षाको लागि पहल गरिएको छ ।
२. नगरपालिकाको लगानीमा राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता सम्पन्न गराई जिल्ला तहमा द्वितिय र प्रदेश स्तरमा सहभागी हुने सफलता मिलेको छ ।
३. विद्यालयहरूमा ई-हाजिरी व्यवस्था गरिएको छ ।
४. बृन्दावनको विद्यालय शिक्षाको सुधारका लागि सहयोगी संस्था People promote Centre को प्राविधिक सहयोगमा पाँच वर्षे विद्यालय क्षेत्र सुधार योजना निर्माण र स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । यस योजनालाई यस बृन्दावन नगरपालिकाको Website मा समेत राखिएको छ ।
५. २०८१ आषाढ मसान्तसम्म शुन्य वक्यौता विद्युत महशुल रहेका विद्यालयहरूको विद्युत बिलको रकम २०८१ श्रावण यता नगरपालिकाले व्यहोर्ने भनिएकोले केही विद्यालयहरूको विद्युत महशुल भुक्तानी गरिएको छ । साथै विद्युत सेवा नपुगेका विद्यालयमा विद्युत मिटर जडानका लागि नगरपालिकाबाट जडान खर्च व्यहोर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

स्वास्थ्य तर्फ

१. यस बृन्दावन नगरपालिका वडा नं. ७ सखुअवा धमौरामा २०८१ कार्तिक देखि बर्थिङ्ग सेन्टर सञ्चालनमा ल्याएको छ । २०८२ आषाढ १५ सम्ममा २६५ जनाले प्रसुति सेवा लिएका छन् ।
२. स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जनशक्तिहरूलाई परिवर्तन व्यवस्थापन गरी स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी बनाइएको छ ।
३. पूर्ण खोप सुनिश्चिताको दिगोपनाको लागि “खोज र खोप” कार्यलाई निरन्तरता दिने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
४. वडा नं. १ र वडा नं. ९ मा स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका लागि नवनिर्मित स्वास्थ्य केन्द्र भवन आवश्यक बिजुली पानी सहितको सुबिधा व्यवस्था गरी सञ्चालनमा ल्याइएको छ ।
५. गाउँघर क्लिनिकको अवधारणालाई कार्यान्वयनमा ल्याउँदै स्वास्थ्य संस्थाबाट टाढा रहेका टोल बस्तीहरूमा स्वास्थ्य सेवा विस्तार गरिएको छ ।
६. स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको सुनिश्चिता गर्न र त्यसको रिपोर्टिङ्ग प्रणालीलाई सुदृढीकरण गर्न हरेक स्वास्थ्य संस्थामा ईन्टरनेट सेवा पुर्याई ल्यापटप वा डेस्कटप कम्प्युटर र प्रिन्टर सहितको व्यवस्था गरिएको छ । यसबाट LMIS र HMIS प्रणालीलाई सुदृढ बनाइएको छ ।
७. हरेक नागरिकमा प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका लागि स्वास्थ्य कर्मी तथा महिला स्वास्थ्यकर्मीहरूको व्यवस्थापन गरिएको छ ।
८. दिर्घरोगीहरूलाई पहिचान गरी मासिक रु. ५०००।- दरले जिविको पार्जन भत्ता दिने कार्य भई रहेको छ ।

१. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा निःशुल्क रूपमा उपलब्ध हुने औषधीहरू संघीय बजेट कम भए पनि नगरपालिकाबाट व्यवस्था गरी अभाव हुन दिएको छैन ।

कृषि विकास र पशु सेवा

१. कृषकहरूलाई सहज रूपमा अनुदानको बिउ र मल उपलब्ध गराइएको छ ।
२. कृषकहरूलाई स्प्रे ट्यांकी वितरण गरिएको छ ।
३. किसान सूचीकरण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
४. कृषि सिंचाईका लागि विद्युतीकरणको प्रयासको थालनी गरिएको छ ।
५. कृषि विकास रणनीति तयार भएको छ ।
६. नगरपालिकाको ७०% र हेफर प्रोजेक्टको ३०% को सहकार्यमा बिउ पाठी, बिउ बोका तरकारी खेतीको लागि ब्लिचिङ् पेपर सहित प्रविधि हस्तान्तरण सहितको कार्य गरिएको छ ।
७. नगरपालिका र हेफर प्रोजेक्टको सहयोगमा ३५ दिने CAVE Training (ग्रामिण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता तालिम) दुई जनालाई र अत्यावश्यक औषधी सहित यन्त्र उपकरण हस्तान्तरण गरिएको छ ।
८. पशु रोग पहिचान तथा महामारी रोग नियन्त्रणका लागि भ्याक्सिनेसन कार्यक्रम गरिएको छ ।

पर्यटन विकास तर्फ

१. बृन्दावन नगरपालिकाको पथरघट्टा क्षेत्रलाई समेटी पर्यटन विकासको गुरु योजना निर्माण भएको छ ।

रोजगार सेवा तर्फ

१. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट वडा नं. ३, ६, ८ र ९ मा रोजगारी दिने कार्य भएको छ ।
२. पुनःश्रम स्वीकृती लिई वैदेशिक रोजगारमा जानेलाई रोजगार सेवा केन्द्रबाट परामर्श सेवा प्रदान भई रहेको छ ।
३. यस वर्ष रोजगार रणनीति तयार भएको छ ।

खानेपानी तथा सरसफाई तर्फ

१. खानेपानी तर्फ वडा नं. १ र २ का पुराना खानेपानी ट्यांकीबाट वितरित पानीको वक्यौता रहेको विद्युत महशुल भुक्तानी गरिएको छ ।
२. खानेपानी तथा सरसफाई (WASH) योजना निर्माण भएको छ । यसले बृन्दावन नगरबासीहरूलाई स्वच्छ तथा सुद्ध खानेपानी आपूर्तीको खाका देखाएको छ ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ

१. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा विभिन्न कार्यदलहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्य गरिएको छ ।
२. राहत उद्धार खोज सामग्री खरिद र व्यवस्थापन गरिएको छ ।
३. विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि तयार गरिएको छ ।

४. विपद् जोखिममा पर्ने सक्ने स्थानको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरी सचेतीकरण र जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्बन गरिएको छ ।

आ.व. २०८२।०८३ को नीति तथा कार्यक्रमको समिक्षा र प्रगती

पूर्वाधार तर्फ

१. नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको प्रशासकीय भवन निर्माणको काममा विभिन्न बाधा अड्चन पार गर्दै अतिक्रमित जग्गा खाली गराई भवन निर्माण कार्य तिब्र गतिमा भइरहेको र २०८४ आषाढ मसान्त भित्र सम्पन्न गर्ने लक्ष्यको साथ काम भई रहेको छ ।
२. संघीय समपूक अनुदान अन्तर्गत निर्माण भई रहेको श्री बतहु मा.वि., हर्षाहाको काम तिब्र गतिमा भइरहेको र समपूक अनुदान अन्तर्गत श्री रूपा नेपाली मा.वि. धमौराको भवन निर्माणको ठेक्का प्रक्रिया सम्पन्न भई निर्माण कार्य भइरहेको छ ।
३. संघीय विशेष अनुदान अन्तर्गत निर्माण भई रहेको वडा नं. ८ को खानेपानी ओभरहेड ट्यांकी निर्माणमा यस वर्ष २ वटा बोरिङ्ग जडान कार्य सम्पन्न भई बाँकी निर्माण कार्य भइरहेको छ र संघीय विशेष अनुदान अन्तर्गत बृन्दावन न.पा.-६, हर्षाहामा खानेपानी ओभरहेड ट्यांकीको ठेक्का प्रक्रिया सम्पन्न भई निर्माण कार्य अगाडी बढेको छ ।
४. विभिन्न अधुरो योजना यस वर्ष सम्पन्न भएका छन् । धनगढीको शिव मन्दिर, चाँदी पुल निर चमरदेवी माई मन्दिर तथा विश्रामपुर मठको विवाह मण्डप जस्ता जटिल प्रकृतिका कार्यहरू यसै वर्ष सम्पन्न भएको छ ।
५. शिक्षा क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकता राखेको यस नगरपालिकाले श्री लक्ष्मीनाथ बासुदेव आधारभूत विद्यालयमा २ कोठे भवन निर्माण र श्री रामजानकी आधारभूत विद्यालय, नरकटियामा अधुरो भवनको फिनिशिङ कार्य तथा माथिल्लो तल्ला थपको काम भइरहेको छ ।
६. सडक बोर्ड नेपाल र यस नगरपालिकाको सहयोग पिपलबोट देखि खोडरी खोलासम्म १२०० मिटर लामो सडक स्तरउन्नति कार्य सम्पन्न भएका छन् ।
७. चालु आर्थिक वर्षमा श्री रूपा नेपाली पाल मा.वि. धमौरामा सरस्वती मन्दिर निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।

सुशासन तर्फ

१. यसै वर्ष देखि सुरु भएको स्थानीय शासन कार्यसम्पादन मूल्यांकन प्रणाली (LGPAS) मा गत वर्ष २९.३% अंक दावी गरिएको छ ।
२. यस नगरपालिका मातहतका सम्पूर्ण कार्यालयहरू, स्वास्थ्य संस्थाहरू, मा.वि. विद्यालयहरूमा ई-हाजिरी सिस्टम जडान गरी लागु हुनुको साथै पालिका र वडा तहबाट प्रदान गरिने सेवाहरूमा अनलाइन बिलिङ्ग, अनलाइन पञ्जिकरण कार्य र स्वास्थ्य र शिक्षामा समेत डिजिटल रिपोर्टिङ्ग सिस्टम सुरु भएको छ ।
३. डिजिटल प्रोफाइलको प्रारम्भिक प्रतिवेदन तयार भएको छ ।

४. बृन्दावन नगरपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन (O & M) सर्वेक्षण तयार गरिएको छ ।
५. आवधिक योजना निर्माण कार्य निर्माण नै चरणमा रहेको छ ।
६. मध्यमकालिन खर्च संरचना निर्माण चरणमा रहेको छ ।
७. उपभोक्ता समिति मार्फत संचालन गरिने कार्यहरूलाई प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउन उपभोक्ता समितिहरूलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
८. अनुगमन प्रणालीलाई सुदृढ गर्दै सेवा प्रवाह र गुणस्तरको सुनिश्चितताको लागि नियमित अनुगमन गर्ने गरिएको छ ।
९. विभिन्न दिवशीय कार्यक्रमहरू मनाउने गरिएको छ ।

शिक्षा तर्फ

१. किशोरी शिक्षा कार्यक्रमबाट विद्यालय छाडेर र विद्यालयमा पहुच नभएका १२१ जना किशोरीहरूलाई नगरपालिका र नगरपालिकाको ७०% र NGOCC को ३०% लागत साझेदारीमा चार वटा विद्यालयमा यी किशोरीहरूलाई विद्यालयमा भर्ना गरिएको छ र तीनिहरूको टिकाउ र गुणस्तरीय शिक्षाको लागि पहल गरिएको छ ।
२. नगरपालिकाको लगानीमा राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता सम्पन्न गराई जिल्ला तहमा द्वितिय र प्रदेश स्तरमा सहभागी हुने सफलता मिलेको छ ।
३. विद्यालयहरूमा ई-हाजिरी व्यवस्था गरिएको छ ।
४. बृन्दावनको विद्यालय शिक्षाको सुधारका लागि सहयोगी संस्था People promote Centre को प्राविधिक सहयोगमा पाँच वर्षे विद्यालय क्षेत्र सुधार योजना निर्माण र स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । यस योजनालाई यस बृन्दावन नगरपालिकाको Website मा समेत राखिएको छ ।
५. २०८१ आषाढ मसान्तसम्म शून्य वक्यौता विद्युत महशुल रहेका विद्यालयहरूको विद्युत बिलको रकम २०८१ श्रावण यता नगरपालिकाले व्यहोर्ने भनिएकोले केही विद्यालयहरूको विद्युत महशुल भुक्तानी गरिएको छ । साथै विद्युत सेवा नपुगेका विद्यालयमा विद्युत मिटर जडानका लागि नगरपालिकाबाट जडान खर्च व्यहोर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
६. बतहु मा.वि. लाई पूर्ण रूपमा डिजिटल बनाउने कार्य अन्तिम चरणमा छ ।

स्वास्थ्य तर्फ

१. यस बृन्दावन नगरपालिका वडा नं. ७ सखुअवा धमौरामा २०८१ कार्तिक देखि बर्थिङ्ग सेन्टर सञ्चालनमा ल्याएको छ । २०८२ आषाढ १५ सम्ममा २६५ जनाले प्रसुति सेवा लिएका छन् ।
२. स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जनशक्तिहरूलाई परिवर्तन व्यवस्थापन गरी स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी बनाइएको छ ।
३. पूर्ण खोप सुनिश्चिताको दिगोपनाको लागि “खोज र खोप” कार्यलाई निरन्तरता दिने कार्य सम्पन्न भएको छ ।

४. वडा नं. १ र वडा नं. ९ मा स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका लागि नवनिर्मित स्वास्थ्य केन्द्र भवन आवश्यक बिजुली पानी सहितको सुबिधा व्यवस्था गरी सञ्चालनमा ल्याइएको छ ।
५. गाउँघर क्लिनिकको अवधारणालाई कार्यन्वयनमा ल्याउँदै स्वास्थ्य संस्थाबाट टाढा रहेका टोल बस्तीहरूमा स्वास्थ्य सेवा विस्तार गरिएको छ ।
६. स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको सुनिश्चिता गर्न र त्यसको रिपोर्टिङ्ग प्रणालीलाई सुदृढीकरण गर्न हरेक स्वास्थ्य संस्थामा ईन्टरनेट सेवा पुर्याई ल्यापटप वा डेस्कटप कम्प्युटर र प्रिन्टर सहितको व्यवस्था गरिएको छ । यसबाट LMIS र HMIS प्रणालीलाई सुदृढ बनाइएको छ ।
७. हरेक नागरिकमा प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका लागि स्वास्थ्य कर्मी तथा महिला स्वास्थ्यकर्मीहरूको व्यवस्थापन गरिएको छ ।
८. २७ जना दिर्घरोगीहरूलाई पहिचान गरी मासिक रु. ५०००।- दरले जिविको पार्जन भत्ता दिने कार्य भई रहेको छ ।
९. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा निःशुल्क रूपमा उपलब्ध हुने औषधीहरू संघीय बजेट कम भए पनि नगरपालिकाबाट व्यवस्था गरी अभाव हुन दिएको छैन ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक विकास तर्फ

१. आपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई परिचय पत्र वितरण गरिएको छ ।
२. महिलाहरूको सिप विकासको लागि सिलाई बुनाई तालिम दिइएको छ ।

कृषि विकास र पशु सेवा तर्फ

१. कृषकहरूलाई सहज रूपमा अनुदानको बिउ र मल उपलब्ध गराइएको छ ।
२. कृषि सिँचाईका लागि विद्युत पोल जडान भएको छ ।
३. कृषि विकास रणनीति तयार भएको छ ।
४. पशु रोग पहिचान तथा महामारी रोग नियन्त्रणका लागि भ्याक्सिनेसन कार्यक्रम गरिएको छ ।
५. कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम मार्फत गाई, भैंसी तथा बाख्रामा नश्ल सुधार कार्य भएको छ ।
६. कृषि तथ्यांक अद्यावधिक कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।
७. सिँचाईको लागि नहर कुलो नपुगेको ठाउँमा बोरिङ्ग जडान कार्य भई रहेको छ ।

पर्यटन विकास तर्फ

१. बृन्दावन नगरपालिकाको पथरघट्टा क्षेत्रलाई समेटी पर्यटन विकासको गुरु योजना निर्माण भएको छ ।

रोजगार सेवा तर्फ

१. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट वडा नं. ३, ६, ८ र ९ मा रोजगारी दिने कार्य भएको छ ।
२. पुनःश्रम स्वीकृती लिई वैदेशिक रोजगारमा जानेलाई रोजगार सेवा केन्द्रबाट परामर्श सेवा प्रदान भई रहेको छ ।
३. यस वर्ष रोजगार रणनीति तयार भएको छ ।

खानेपानी तथा सरसफाई तर्फ

१. खानेपानी तर्फ वडा नं. १ र २ का पुराना खानेपानी ट्यांकीबाट वितरित पानीको वक्यौता रहेको विद्युत महशुल भुक्तानी गरिएको छ ।
२. यस वर्ष खानेपानी तथा सरसफाई (WASH) योजना निर्माण भएको छ । यसले बृन्दावन नगरबासीहरूलाई स्वच्छ तथा सुद्ध खानेपानी आपूर्तीको खाका देखाएको छ ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ

१. यस वर्ष स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा विभिन्न कार्यदलहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्य गरिएको छ ।
२. राहत उद्धार खोज सामग्री खरिद र व्यवस्थापन गरिएको छ ।
३. विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि तयार गरिएको छ ।
४. विपद् जोखिममा पर्ने सक्ने स्थानको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरी सचेतीकरण र जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्बन गरिएको छ ।

चालु आर्थिक वर्षको खर्च स्थिति

चालु आ.ब. २०८२/०८३ को संशोधित आय र २०८३ आषाढ ०२ गते सम्मको खर्चको स्थिति

क्र.सं.	स्रोत	चालु वर्षको अनुमानित आय	चालु वर्षको संशोधित आय (हाल सम्मको निकाशा र प्राप्त)	खर्च (२०८३ असार २ गते सम्मको)	कैफियत
१	संघीय सरकार समानीकरण अनुदान	११ करोड ३६ लाख	१० करोड ३८ लाख ८७ हजार २००-	५ करोड ७७ लाख १६ हजार ७७७९०	
२	संघीय सरकार राजश्व बाँडफाँड	११ करोड ४२ लाख ३८ हजार ३३५-	९ करोड ७८ लाख ६९ हजार ७२५४४	९ करोड १५ लाख १८ हजार ५९०३५	
३	संघीय सरकार सशर्त अनुदान(चालु)	२१ करोड ८४ लाख १ हजार	२१ करोड ७१ लाख ४२ हजार	१२ करोड ६८ लाख ३८ हजार ९३९४४	
४	संघीय सरकार सशर्त अनुदान (पुँजिगत)	६१ लाख	६१ लाख	०	
५	संघीय सरकार विशेष अनुदान	६९ लाख	०	०	
६	संघीय सरकार समपुरक अनुदान	१ करोड ७१ लाख	९९ लाख ८७ हजार २३५१८	७० लाख २६ हजार ५०४१-	

७	प्रदेश सरकार समानीकरण अनुदान	७८ लाख ७३ हजार	७८ लाख ७३ हजार	७४ लाख ७३ हजार	
८	प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान	२० लाख	०	०	
९	प्रदेश सरकार विशेष अनुदान	३० लाख	०	०	
१०	प्रदेश सरकार राजश्व बाँडफाँड	३० लाख २ हजार	३० लाख २ हजार	३० लाख २ हजार	
११	गत आ.ब.को अल्या, भुक्तानी बाँकी, स्थानीय राजश्व बाँडफाँड र मालपोत समेत	४ करोड १६ लाख १५ हजार	२ करोड ७० हजार ३१५-	२ करोड ६४ हजार २७५-	
१२	आन्तरिक श्रोत (यस बर्षको आय)	८ करोड ८४ लाख १४ हजार ९८०-	१६ लाख ३९ हजार ८१४-	१६ लाख ३९ हजार ८१४-	

नगर सभा अध्यक्ष ज्यू तथा अन्य आदरणीय व्यक्तित्व ज्यूहरू,

अब म यस सम्मानित नगर सभाको खुला सत्रमा आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

बृन्दावन नगरपालिकाको दूर दृष्टि- "शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र रोजगार : बृन्दावन नगरपालिकाको समृद्धिको आधार" ।

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम निर्माणका आधारहरू

- नेपालको संविधान, २०७२
- सोह्रौँ आवधिक योजना
- दिगो विकासका लक्ष्यहरू
- मधेश प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना
- २०७९ को नगरप्रमुख ज्यू र निर्वाचित दलको चुनावी घोषणा पत्र
- बृन्दावन नगरपालिकाको आवधिक योजना (२०८१।०८२ – २०८५।०८६) को मस्यौदा
- विभिन्न क्षेत्रगत र रणनीतिहरू (कृषि विकास रणनीति, विद्यालय क्षेत्र सुधार योजनाका रणनीतिहरू, रोजगार रणनीति)
- नागरिकका माग, राय सुझावहरू
- विभिन्न क्षेत्रका संघ संस्थाको सल्लाह सुझावहरू

आ.व. २०८३।०८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट
विषयगत क्षेत्रहरू निम्न बमोजिम रहेका छन् ।

- सामाजिक विकास क्षेत्र ।
- आर्थिक विकास क्षेत्र ।
- भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र ।
- वन,वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र ।
- संस्थागत विकास,सेवा प्रवाह र सुशासन ।
- संघ, प्रदेश र विभिन्न निकायसँगका सहकार्य तथा लागत साझेदारीका क्षेत्रहरू

सामाजिक विकास तर्फ

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद: (बृन्दावन नगरको इच्छा: सिकाइमैत्री शैक्षिक पूर्वाधार र गुणस्तरीय शिक्षा)

१. हरेक विद्यालयमा CCTV जडान (मा.वि., आधारभूत र क्रमशः अन्य सा. विद्यालयहरूमा) गरिनेछ ।
२. सामुदायिक विद्यालयमा सीप, उद्यमशिलता, कला र नेतृत्व विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरेनेछ ।
३. Smart Technology द्वारा पठन पाठन गराउने । मा.वि. विद्यालयहरूमा Smart Board जडान गरिनेछ । नमुनाको रूपमा ६ वटा सामुदायिक विद्यालयमा ।
४. नगरपालिकामा भएका विद्यालयहरूको शिक्षा स्तर प्रभावकारी र गुणस्तरीय बनाउनको लागि नगर प्रमुखको मातहतमा सुपरीवेक्षक Team राखिने छ । विद्यालयहरूको भौतिक, शैक्षिक गुणस्तरका लागि निरन्तर अनुगमन, निरीक्षण गरी सुझाव दिने ।
५. विद्युतीय हाजिरीलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरी पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था गरिनेछ ।
६. अंग्रेजी माध्यममा विद्यालय सञ्चालन गर्न चाहने वि.व्य.स., अभिभावक संघ र शिक्षक कर्मचारीहरूको लागि आवश्यक प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
७. प्रारम्भिक बाल विकासका नयाँ सहजकर्ताहरूलाई आधारभूत र पुराना सहजकर्तालाई पुर्नताजगी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । - विद्यालयहरूको प्र.अ./शिक्षक कक्ष र Meeting कक्षको सुधार गरिनेछ ।
८. प्राथमिक तहका सबै शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाका लागि अभिमुखीकरण एवम् क्षमता विकास गरिनेछ ।

९. आधारभूत (६-८) र माध्यमिक तहका विषयगत शिक्षकहरूलाई सञ्जालीकृत गरी आवश्यक अभिमुखीकरण र क्षमता विकास गरी विद्यालयको सिकाइ उपलब्धि प्रति उत्तरदायी बनाइने छ ।
१०. मुस्लिम छात्रछात्राहरूलाई विद्यालय आउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
११. दलित समुदायबाट MBBS मा नाम निकाल्ने विद्यार्थीलाई रू. ५,००,०००।- (अक्षरेपी पाँच लाख मात्र) र अन्य समुदायबाट MBBS मा नाम निकाल्ने विद्यार्थीलाई रू. ३,००,०००।- (अक्षरेपी तीन लाख मात्र) आर्थिक सहयोग गरिनेछ ।
१२. यसै आर्थिक वर्ष भित्र साक्षर पालिका घोषणा गरिनेछ ।
१३. कक्षागत र तहगत रूपमा उत्कृष्ट शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
१४. सामुदायिक विद्यालयहरूलाई क्रमशः प्रविधिमैत्री बनाउँदै लगिनेछ ।
१५. प्रधानाध्यापकहरूको क्षमता विकास गरी गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गरिनेछ ।
१६. शिक्षकहरूको कार्यदक्षता, कार्य सम्पादन र सिकाइ उपलब्धीलाई आधार मानी मनोबल उच्च बनाउन शिक्षक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

युवा तथा खेलकुद

१. विभिन्न खेलमा प्रदेश स्तर, राष्ट्रिय स्तर र अन्तराष्ट्रिय स्तरमा सहभागी भई पुरस्कृत हुने खेलाडीलाई विशेष सम्मान गरिनेछ ।
२. खेलकुद विकासका लागि प्राथमिक विद्यालय तहबाट School to Olympics का लागि खेलाडी छनौट, विकास प्रतिस्पर्धी क्षमता विकासमा जोड दिइनेछ ।
३. पालिकास्तरीय विविध खेलकुद प्रतियोगिताका लागि हरेक विद्यालयले शुक्रबारीय रूपमा तालिका बद्ध गरी विभिन्न खेलहरू सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४. खेलकुद पूर्वाधार विकास तथा मर्मत संभारमा जोड दिइनेछ ।
५. खेल समुह तथा विद्यालयका खेलका लागि खेलकुद सामाग्री व्यवस्थापन गरिनेछ ।
६. मेयर कप क्रिकेट प्रतियोगिता प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
७. विकासका लागि युवा स्वमसेवकको अवधारणा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
८. युवामा रहेको क्षमताको पहिचान गरी रोजगार, स्वरोजगार गर्ने तर्फ विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
९. सामाजिक विकृति (दाइजो प्रथा, जातीय विभेद, लैङ्गिक विभेद, घरेलु हिंसा, बाल विवाह, लागु औषध, अनावश्यक वादविवाद आदि) न्यूनीकरणका लागि यूवाहरूलाई सशक्तीकरण गरी परिचालन गरिनेछ ।
१०. युवाको सिप परीक्षण CTEVT बाट तोकिएको मापदण्डमा र सिपमुलक जनशक्तिको वृत्ति र विकास गराइनेछ ।

११. युवा तथा व्यस्कहरूको शारीरिक र मानसिक विकासलाई प्राथमिकता दिँदै खुला जिम सञ्चालनमा ल्याइने छ । साथै “योग अपनाउ तनाब भगाउ” भन्ने नारालाई आत्मसात गरी योग शिविर सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

स्वास्थ्य : (सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा: स्वस्थ्य नागरिक निर्माणमा टेवा)

बृन्दावन नगरपालिकाले नगरभित्रका नागरिकहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू नियमित एवं व्यवस्थित रूपमा पुर्याई नागरिकको स्वास्थ्य अभिवृद्धि तथा प्रवर्धन गर्ने नीति लिइएको छ । नगरपालिकाले हाल सञ्चालनमा रहेको स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिँदै नागरिक स्वास्थ्य सेवालाई प्रवर्धन गरी पहुँच अभिवृद्धि गर्न देहाय बमोजिम नीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछः-

१. नगर प्रमुख स्वास्थ्य कार्यक्रम अन्तर्गत प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र बिश्रामपुर र वडा नं. ७ धमौराको वर्थिङ्ग सेन्टरमा समय समयमा विशेषज्ञ सेवा सहित शल्यक्रिया सहितको प्रसुति सेवा व्यवस्था गरिनेछ । घर घरमा गराउने प्रसुती प्रवृत्तिलाई रोकी वर्थिङ्ग सेन्टर वा अस्पतालमा प्रसुती गराउने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
२. बृन्दावन नगरपालिकाको सबैलाई पायक पर्ने स्थान हर्षाहामा स्वीकृत १५ शैयाको आधारभूत अस्पताल निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
३. नगरस्तरीय अस्पतालको लागि आवश्यक जनशक्ति र अन्य व्यवस्थापकीय कार्यलाई अझ प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
४. महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई प्रोत्साहन सहितको सुनौलो स्वेच्छिक अवकासको अवधारणालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५. नगर भित्रका असहाय, विपन्न, क्यान्सर पिडित, मृगौला रोगी, मुटु रोगी जस्ता जटिल प्रकृतीका रोगीहरूलाई कार्यविधि बनाई आर्थिक सहायता वितरण गरिनेछ ।
६. एम्बुलेन्स सेवालाई व्यवस्थित गरी सञ्चालन गरिनेछ ।
७. आमा सुरक्षा तथा बाल मृत्युदर घटाउन बर्थिङ्ग सेन्टरको सुदृढिकरण गर्ने र सेवा प्रवाह प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
८. गर्भवती प्रस्तुतीहरूका लागि घरबाट बर्थिङ्ग सेन्टरसम्म आउन जान निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा र एक क्यारेट अण्डा वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९. स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक अवस्था सुदृढ र सेवा प्रदान गर्ने कक्षहरू सुदृढ गरिनेछ ।
१०. जेष्ठ नागरिक र दिर्घ रोगीहरूलाई घुम्ती सेवा मार्फत स्वास्थ्य जाँच तथा परामर्श सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
११. गाउँ घर क्लिनिकलाई सुदृढ गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. गरिब, सिमान्तकृत तथा जेष्ठ नागरिकहरूका लागि शल्यक्रिया सहितको विभिन्न स्वास्थ्य शिविर आँखा उपचार शिविर समेटी आयोजना गरिनेछ ।

१३. स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको अभिलेखन र प्रतिवेदन LMIS/HMIS लाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई: (बृन्दावन बासीको सोचाई: स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाई)

१. यस नगरभित्र बसोबास गर्ने सम्पूर्ण नागरिकहरूको लागि स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्थापनका लागि प्रत्येक वडामा जल संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालनमार्फत नगरक्षेत्रको पिउने पानीको दिगो समाधान गर्ने नीति लिइनेछ ।
२. फोहर व्यवस्थापनका लागि वडा नं. १ मा डम्पिङ साइट निर्माण गर्न विभिन्न संस्थासँग सहकार्य गरिनेछ ।
३. स्थानीयलाई फोहरमैलाको वर्गीकरण, पुनःप्रयोग र प्रशोधन सम्बन्धि जनचेतना अभिवृद्धि गर्दै फोहर संकलन गर्न फरक फरक रङ्गको डस्टविनको व्यवस्था गरिनेछ ।
४. सडक, पेटी, सार्वजनिक स्थल, पार्क, नदी, मन्दिर, नाला आदिमा फोहरमैला नगर्न र सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
५. खुला क्षेत्रको पहिचान तथा संरक्षण र हरियाली प्रवद्धन गर्ने जस्ता पर्यावरणमैत्री कार्यक्रमहरू लागू गरिनेछ ।
६. ओभरहेड खानेपानी ट्यांकी मार्फत आधारभूत खानेपानी सेवाको पहुँच पुऱ्याई गुणस्तरीय खानेपानी सेवा बिस्तार गर्दै लगिनेछ ।
७. पुरानो, निर्माणाधीन र सञ्चालनमा समस्या रहेका खानेपानी आयोजनाको मर्मत र पुनर्स्थापना गरी व्यवस्थित तुल्याइने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक विकास: (सामाजिक विकासको गन्तव्य: लैङ्गिक र जातीय विभेदको अन्त्य)

१. समान पहुँच र नेतृत्व विकासका लागि महिलालाई अवसर सृजना हुने सीपमूलक कार्यक्रमा जोड दिइनेछ ।
२. नगर भित्रका अति-विपन्न, विपन्न, दलित, भूमिहिन, मजदुरका छोरीलाई बीस वर्ष उमेर पुगेपछि बिवाह गरेमा कार्यविधि बनाई बिवाह खर्च उपलब्ध गराइनेछ ।
३. सामाजिक विकृतिको रूपमा रहेको दाइजो प्रथालाई अन्त्य गर्न दाइजो नलिई बिवाह गर्ने जोडी र उनीहरूका अभिभावकलाई नगरपालिकाले सामाजिक सम्मान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै नगरपालिकाको सेवासुविधामा त्यस्ता जोडीलाई प्राथमिकता दिइने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई अपाङ्ग सहायता साम्रगी तथा सीपमूलक तालिम दिई आत्म निर्भर बनाउन जोड दिइनेछ ।

५. जोखिममा परेका बालबालिकाहरूका लागि तत्काल राहत उद्धार र संरक्षणका लागि बाल सुरक्षा कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
६. सार्वजनिक स्थानमा बाल स्याहार केन्द्र तथा स्तनपान कक्षको व्यवस्था गर्न जोड दिइनेछ ।
७. सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई सरल र सहज रूपमा वितरण गरिनेछ ।
८. लैङ्गिक तथा घरेलु हिंसा पीडितहरूको लागि हिंसा निवारण कोषको स्थापना र सञ्चालन गरिनेछ । घरेलु हिंसा निरुत्साहित गर्न न्यायिक समिति र सामाजिक संस्थाहरूलाई सबलीकरण गरिनेछ ।
९. सरकारी, गैर सरकारी संघसंस्थाहरूसँगको सहकार्यमा लागु औषध दुर्व्यसन रोकथाम अभियान सञ्चालन गरी नगरलाई लागु औषध मुक्त क्षेत्र बनाउन पहल गरिनेछ ।
१०. महिला सशक्तिकरण कार्यक्रमहरू मागमा आधारित बनाई महिलाहरूमा क्षमता विकास, नेतृत्व गर्न सक्ने अवसरको प्रत्याभूती गरिनेछ ।
११. ज्येष्ठ नागरिकलाई सम्मान तथा सहायता प्रदान गरिनेछ ।

आर्थिक विकास तर्फ

कृषि र पशुपन्छी विकास:

कृषि : (समृद्ध बृन्दावनको आधार: किसानको जिवनस्तरमा सुधार)

१. माटो परीक्षण प्रयोगशाला स्थापना गरी कृषकलाई सहयोग पुर्याइनेछ ।
२. कृषि सेवालाई कृषकको घरदैलोमा पुर्‍याउने नीति लिईनेछ ।
३. कृषि उत्पादनमा यान्त्रिकीकरण र प्रविधि हस्तान्तरणमा जोड दिइनेछ ।
४. तरकारी खेती गर्ने कृषकहरूलाई चाहिने आवश्यक कृषि सामग्री र Solar बाट चल्ने मोटर उपलब्ध गराइनेछ ।
५. हरेक खेतमा पानी पुग्ने गरी कुलो वा कृषि विद्युतिकरण वा स्यालो ट्युबवेल निर्माण गरिनेछ ।
६. रासायनिक मल, बिउ वितरण प्रणालीमा सुधार एवम् व्यवस्थित गरिनेछ ।
७. उन्नत जातका विउविजन अनुदानमा उपलब्ध गराइने छ ।
८. असल कृषि अभ्यासको माध्यमबाट स्वस्थ वाली उत्पादन गर्न कृषकहरूलाई प्रोत्साहन तथा प्राविधिक सेवा टेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
९. पोषण सुरक्षाका लागि एक घर एक करेसाबारी बनाउने कार्य अभियानका साथ सञ्चालन गरिनेछ ।
१०. उत्पादनस्तरबाट बजारसम्म कृषि सडकको विस्तार गरिनेछ ।
११. सिँचाईमा प्रयोग हुने विद्युत महशुलमा छुट दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१२. कृषक तालिम, कृषक पाठशाला, कृषक आदान प्रदान भ्रमण कार्यक्रम गरिनेछ ।
१३. फलफुल खेती कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक नीति बनाई कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
१४. विदेशबाट फर्केका यूवालाई कृषिमा लगानी गर्न आकर्षण गरिनेछ ।
१५. एक वडा एक उत्पादन पकेट (नमुनाको रूपमा दुई वटा वडामा) कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१६. कृषि उपज ढुवानी गर्न सहूलियत दरमा कृषि एम्बुलेन्स उपलब्ध गराइनेछ ।
१७. जैविक तथा वानस्पतिक विषाधी प्रयोगमा जोड तथा प्रोत्साहन दिइनेछ र रासायनिक मलको सट्टा प्राङ्गारिक मलको उत्पादन तथा प्रयोगमा प्रोत्साहित गरिनेछ ।
१८. बेमौसमी धान खेतीलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

पशुपन्छी तथा मत्स्यपालन

१. चरन तथा घाँसेवाली उत्पादन कार्यक्रम र घाँसमा आधारित पशुपालनलाई प्राथमिकता दिई सञ्चालन गरिनेछ ।
२. गाई, भैँसी र बाख्रामा कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
३. व्यवसायिक मत्स्य उत्पादन पकेटहरू छनौट गरी माछापालन प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
४. माछा पोखरी एवम् मत्स्यपालनमा आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजारहरू अनुदानमा उपलब्ध गराइनेछ ।
५. आधुनिक गोठ निर्माण सुधार कार्यको लागि सहयोग गरिनेछ ।
६. चिस्यान केन्द्र निर्माण तथा सञ्चालन गरिनेछ ।
७. दुध, मासु तथा अण्डा उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
८. पशुपन्छीमा आउन सक्ने महामारी रोकथामको लागि भेक्सिनेसन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९. पशुपन्छी स्वास्थ्य परीक्षण घुम्ती सेवा, ल्याब सेवा, कृषक पाठशालाको माध्यमबाट पशुपन्छीमा हुने रोगहरूको प्रभावकारी रोकथाम र नियन्त्रण गरिनेछ ।
१०. उपचार सेवा नपुगेको ठाउँमा पशु स्वास्थ्य शिविर र बाँझोपन निवारण शिविरहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
११. नगरपालिकामा व्यवसायिक रूपमा पशुपालन गर्दै आएका कृषकहरूलाई मध्यनजर गर्दै आवश्यकता बमोजिम कृषि यान्त्रिकरणहरू च्यापकटर (कुट्टी काट्ने मेशिन), मिल्किङ्ग मेशिन, दुध संकलन क्यान आदि वस्तु ५०% अनुदानमा उपलब्ध गराउने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
१२. पशु सेवा शाखा मार्फत मेडिकल उपचार सेवा, गाइनोक्लोजिकल उपचार सेवा, माइनर सर्जिकल उपचार सेवा प्रवाह गर्न निःशुल्क औषधीहरूको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

रोजगार: (दक्ष र सक्षम जनशक्ति: रोजगार र स्वरोजगारको प्रत्याभूति)

१. नगरपालिकाको बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई रोजगारी संलग्न गराउन नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका उद्योगहरूसँग समन्वय गरिनेछ ।
२. उद्यमशिलता प्रवर्द्धन र विकास गर्न तालिम गोष्ठी तथा अध्ययन अवलोकन भ्रमण आयोजना गरिनेछ ।
३. कृषि क्षेत्रको प्रवर्द्धन, क्षमता विकास र बजारीकरण गर्न निजी क्षेत्र, सहकारी संस्थाहरूको विकास गरी उनिहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।

४. स्थानीयस्तरमा उपलब्ध हुने कृषिजन्य कच्चा पदार्थबाट उत्पादन हुने प्रकृतिको उद्योगहरू स्थापना र सञ्चालन गरिनेछ ।
५. पर्यटकीय क्षेत्रहरूको विकास गरी यस क्षेत्रमा स्वरोजगार वृद्धि गरिनेछ ।
६. उद्यम व्यवसाय सञ्चालन गर्न इच्छुक व्यक्तिहरूलाई सफल उद्यमी बनाउन आवश्यक सेवा प्रदान र सहजीकरण गरिनेछ ।
७. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका श्रमिकको सामाजिक, आर्थिक, पारिवारिक रूपमा पुनःस्थापन तथा पुनःएकीकरण लगायतका रोजगारमुलक सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
८. स्थानीय तहमा दक्ष प्रतिस्पर्धी र उद्यमशिल मानवीय स्रोतको विकास गरिनेछ ।
९. स्थानीय माग र आवश्यकताको आधारमा श्रम बजारको नीति बमोजिम कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०. वैदेशिक रोजगारमा जाने यूवाहरूलाई गन्तव्य मुलुकहरूमा माग भएको काममा सिपयुक्त जनशक्ति तयार गरिनेछ ।
११. वैदेशिक रोजगारीमा जोखिममा रहेका, ठगीमा परेका, ज्यान गुमाएका पिडितहरूलाई सहयोग गर्ने नगरपालिकामा सूचना तथा स्रोत केन्द्र स्थापना, सञ्चालन गरिनेछ । यस कार्यकालका लागि एक जना प्राविधिक कर्मचारी नियुक्त गरिनेछ ।
१२. रोजगार बैंकको स्थापना गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

पर्यटन क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन : (प्रकृति र सांस्कृतिक सम्पदा: पर्यटन विकासको सम्भाव्यता)

१. नगर क्षेत्र भित्रका ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक महत्वका सम्पदाहरूको पहिचान गरिनेछ ।
२. नगर क्षेत्र भित्र पर्यटन प्रवर्द्धनका सम्भावनाहरूको अध्ययन गरी पर्यटन विकासलाई जोड दिईनेछ ।
३. यस नगरपालिकामा रहेका ऐतिहासिक महत्व बोकेको जंग बहादुर राणाको मृत्यु भएको स्थल पथरघट्टा क्षेत्रको संरक्षण र विकास तथा सौन्दर्यता वृद्धि गर्न हाल तयार भएको गुरु योजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
४. ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक सम्पदा तथा संस्कृतिहरूको पहिचान, प्राचिन स्मारक, पुरातात्विक महत्वका विषयको उत्खनन तथा अभिलेखीकरण गर्दै तिनीहरूको सर्वेक्षण, अनुसन्धान, सम्बर्द्धन, संरक्षणका लागि एकीकृत दीर्घकालीन गुरुयोजना निर्माण गरिनेछ ।
५. सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन, सार्वजनिक ऐलानी, पर्ती जग्गाको लगत राख्ने तथा संरक्षण गर्ने र अतिक्रमण निरुत्साहित गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

उद्योग तथा वाणिज्य: (साना र घरेलु उद्योगको सघन्ता: स्थानीय उत्पादन र बन्द व्यापारको प्रवलता)

१. लघु तथा घरेलु उद्योगहरू स्थापना र विकासमा जोड दिइनेछ ।

२. कृषि उत्पादनमा आधारित उद्योग स्थापना र सञ्चालनमा निजी क्षेत्र र सहकारीलाई सहकार्यात्मक वातावरण सृजना गरिनेछ ।
३. नगर भित्र स्थापना हुने ठुला प्रकृतिका उद्योग स्थापनाको लागि आवश्यक सहजीकरण गरी प्रोत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।

सहकारी र वित्तीय क्षेत्रको विकास: (सहकारी र वित्तीय संस्था: लघु उद्यम र बचत प्रवर्द्धनको अग्रसरता)

१. नगरपालिकाले सहकारी संस्था सम्बन्धी नीति, कानून र आवश्यकता अनुसार मापदण्ड तयारी गरी कार्यान्वयन र नियमन गर्ने नीति लिइनेछ ।
२. सहकारी संस्था दर्ता, अनुमति, खारेजी र विघटन, सहकारी बचत तथा ऋण परिचालन सम्बन्धी मापदण्डको निर्माण तथा प्रभावकारी कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ ।
३. अन्तरनगर वित्तीय सहायताबाट काम गर्ने र पूर्वाधार विकास बैँकबाट वित्तीय सहयोग लिइने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
४. सहकारी संस्थाको अध्ययन अवलोकनका लागि अन्तरप्रदेशिय भ्रमण गराई सहकारी संस्थाको स्तरमा सुधार ल्याईनेछ ।
५. गरिवी निवारण कोष अन्तर्गतका समूह र ती समूहमा रहेको कोषको व्यवस्थापन तथा सञ्चालनमा जिम्मेवार पक्षलाई नगरपालिकाबाट नियमन गरिनेछ ।

पूर्वाधार विकास क्षेत्र तर्फ

सडक पूर्वाधार तर्फको विकास निर्माण : (बृन्दावन विकासको आधार: सवल र सुदृढ भौतिक पूर्वाधार)

१. आगामी आर्थिक वर्ष २०८३।०८४ मा विनियोजित रहेको प्रशासकीय भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. आयोजना बैँकको अवधारणालाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
३. जटिल प्रकृतिका भवन, कालोपत्रे सडक, पुल जस्ता संरचनाहरू निर्माण E-bidding मार्फत मात्र गराउने नीतिको निरन्तरता दिइनेछ ।
४. क्रमागत निर्मणाधिन रहेका भौतिक पूर्वाधार संरचनाहरूको स्रोत सुनिश्चितता गरी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न निरन्तरता दिइनेछ ।
५. मेयर सुरक्षित आवास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
६. हरित सडक अभियानलाई जोड दिइनेछ ।
७. नगरभरीका सडकहरूलाई स्तरोन्नती गर्ने र स्तरोन्नती भएका सडकहरूलाई क्रमशः कालोपत्रे गर्दै लगिनेछ ।

८. नगरको चिनारीको लागि विभिन्न स्थानमा प्रवेशद्वार निर्माण गरिनेछ ।
९. बढ्दो सडक दुर्घटना न्यूनिकरणको लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ ।

भवन तथा सहरा विकास:

सडक, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था लगायतका आवश्यक विकास पूर्वाधारको नक्साङ्कन गरी सोका आधारमा बहुसंख्यक जनता लाभान्वित हुने गरी आयोजना छनौट र कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१. सार्वजनिक तथा निजि घर निर्माण गर्दा राष्ट्रिय भवन संहिता र मापदण्डलाई अनिवार्य रूपमा लागु गरिनेछ ।
२. भवन आचार संहिता अनुसार नगर भित्र नयाँ घरहरू निर्माण गराईनुका साथै नयाँ नक्सा पास गर्दा **कम्तीमा २ वटा विरुवा** रोपेको हुनुपर्ने र पक्की सडक उपलब्ध रहेको खण्डमा पक्की सडकको लेभलबाट बढीमा ३ फिटसम्म मात्र (प्राविधिकको अनुमतीमा) प्लिन्थ लेभल तोकेर नक्सा पास गरिनेछ ।

सूचना तथा सञ्चार :

१. सबै प्रकारको सूचना माध्यमा नागरिकको पहुँच पुऱ्याउन सञ्चार माध्यमलाई निष्पक्ष, मर्यादित, जिम्मेवार, व्यवसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाइनेछ ।
२. नागरिक तहमा सार्वजनिक सेवा र विकासका विविध आयामका बारेमा निरन्तर सेचतना र पैरवी गर्न विद्युतीय र छापा सञ्चार माध्यमसँग सहकार्य गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
३. नगरपालिका तथा वडा कार्यालयबाट सम्पादन गरिएका कार्यहरूको प्रगति विवरण आवधिक रूपमा प्रकाशन गरिनेछन ।
४. सम्पूर्ण वडा कार्यालयबाट सञ्चालनमा रहेका अनलाइन घटना दर्ता तथा अनलाइन विलिङ्ग प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । साथै नागरिकताको सिफारिस अनलाइन प्रणालीबाट गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५. स्थानीय सरोकारका विषयहरू, जनचेतनामुलक संदेश, स्थानीय उद्यम तथा उत्पादन प्रवर्द्धन गर्ने जस्ता कुराहरूको प्रचारप्रसारमा योगदान पुऱ्याउने सञ्चारकर्मी तथा सञ्चार संस्थालाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
६. यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र दुरसञ्चार सेवालाई सम्पूर्ण नगरवासीमा सहज पहुँच र दुरसञ्चारबाट प्राप्त सेवालाई थप गुणस्तरयुक्त बनाउन दुर सञ्चार प्रदायक संस्थाहरूलाई पहल गरिनेछ ।

उर्जा तथा वैकल्पिक उर्जा विकास कार्यक्रम :

१. उर्जाका विभिन्न स्रोतहरूको पहिचान गरी सुधारिएको चुलो, होम बायोग्यास, सोलार बत्ती, विद्युतीय चुल्हो, ग्याँस चुल्हो जस्ता प्रविधिको वितरण र व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२. नगर भित्रका दलित, विपन्न, भूमिहिन मजदुरहरूलाई न्यूनतम ४० युनिट सम्मको विद्युतीय सेवा शुल्क वापतको रकम नगरपालिकाबाट भुक्तानी दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३. उज्यालो नगर कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आवश्यक कार्य गरिनेछ ।

वन,वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन: (सडकको छेउछाउ : बिरुवाले भरिभराउ)

१. वनजंगल संरक्षण गर्न आधुनिक चुल्हो वितरण कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
२. विद्यालय, सार्वजनिक ठाउँ र निजी जग्गामा वृक्षारोपण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३. स्थानीय वन ऐन, कार्यविधि र निर्देशिकाहरूको निर्माण र कार्यान्वयन गरिनेछ ।
४. जैविक विविधता र पारिस्थितिक सन्तुलन कायम राख्न वातावरणमैत्री कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
५. फोहरमैला छुट्याउने (SOURCE SEGREGATION)" अभ्यासलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
६. विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्नका लागि आवश्यक विभिन्न दस्तावेजहरू तयार गरी विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
७. ठुला निर्माण तथा विकास कार्यमा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) र प्रारम्भिक अध्ययन (IEE) अनिवार्य गरिनेछ ।
८. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य, पुनःस्थापना योजना, खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको भण्डारण र वितरण कार्यको लागि विपद् व्यवस्थापन समितिलाई थप क्रियाशिल बनाइनेछ ।
९. विपद् जोखिम क्षेत्रको नाक्सांकन, बस्तीहरूको पहिचान र स्थानान्तरण, विपद् व्यवस्थापनमा जलवायू परिवर्तन, अनुकुलन तथा प्रकोप व्यवस्थापन कार्य गरिनेछ ।
१०. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति अन्य विभिन्न कार्य दलका सदस्यहरूको क्षमता विकास गरिनेछ ।
११. विपद् व्यवस्थापन कोषमा पर्याप्त मात्रामा बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१२. विपद्मा सेल्टरका रूपमा प्रयोग हुने सुरक्षित आश्रस्थल सम्भावित विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा सामुदायिक भवनमा WASH सुविधाको मर्मत तथा सुधार गर्ने ।
१३. विपद्को समयमा खोप कार्यक्रम, दिर्घरोगीहरूको उपचार, आकस्मिक उपचार, औषधी व्यवस्थापन आदि जस्ता स्वास्थ्य सेवाहरू सुचारू राख्ने व्यवस्थापन मिलाइनेछ ।
१४. जोखिममा पर्न सक्ने दिर्घरोगी, महिला (सुत्केरी, गर्भवती, स्तनपान गराई रहेका महिला सहित), बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवतण संकलन तथा अद्यावधिक गर्ने कार्य गरिनेछ ।
१५. सम्भावित विपद् जोखिम, महामारीलाई मध्यनजर राखी सचेतनामुलक संदेश प्रकाशन, प्रसारण गरिनेछ ।
१६. आपतकालिन सामग्री तथा राहत सामग्री व्यवस्थापन तथा भण्डारणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१७. स्थानीय आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना तथा सोको क्षमता विकास गरिनेछ ।
१८. स्थानीयलाई झटपट झोला (GO BAG) तयारीका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१९. स्थानीय आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र/कार्य सञ्चालन कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२०. वृक्ष संरक्षण घेरा (TREE GUARD) जडान सहित वृक्षारोपण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तर्फ

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन : (सुशासनका लागि : पब्लिक अडिट)

१. बृन्दावन नगरबासीले नागरिकता प्रमाण पत्रको सिफारिस लिन निःशुल्क र व्यक्तिगत घटना दर्ता (जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाईसराई) गर्दा छ महिनासम्मको अवधिलाई निःशुल्क गर्ने नीतिलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइदै लगिनेछ ।
२. नगर प्रहरी कार्यविधि अनुसार नगर प्रहरी भर्ना प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ ।
३. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि सिकाई भ्रमण तथा तालिमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
४. जनउत्तरदायी सेवा प्रवाहका लागि नागरिक बडा पत्र नगर कार्यपालिकाको कार्यालय र बडा कार्यालयहरूमा अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।
५. LGPAS सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम राखिनेछ ।
६. बेरुजुलाई न्यूनतम मात्रामा झार्न बेरुजु फछौट सम्बन्धी विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी बेरुजु फछौट कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
७. नगरपालिकाद्वारा सम्पादित क्रियाकलापहरूको आवधिक प्रकाशन र समयानुसार प्रगती प्रतिवेदन प्रकाशन गरिनेछ ।
८. उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गरिने कार्यहरूलाई प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउन उपभोक्ता समितिहरूलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९. विभिन्न दिवसीय कार्यक्रमहरू मनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०. अनुगमन प्रणालीलाई अझ सुदृढ गर्दै सेवा प्रवाह र गुणस्तरको सुनिश्चिता गरिनेछ ।
११. सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

राजस्व परिचालन: (जनताको कर : विकासको आधार)

१. नगरपालिकामा राजस्व नियन्त्रण, संकलन र बाँडफाँड, प्राकृतिक स्रोत साधन र व्यवसायिक कर, पूर्वाधार सेवा र उपयोगमा सेवा शुल्क दस्तुर सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड समसामयिक बनाइनेछ ।

२. सबै आर्थिक क्रियाकलापलाई करको दायरामा ल्याई राजस्वको आधार फराकिलो बनाउने तथा आर्थिक क्रियाकलापको विस्तारमा सहयोग पुग्ने गरी कर प्रणालीलाई लगानी मैत्री बनाई उत्पादनमूलक उद्योग तथा व्यवसायको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
३. व्यवसायीहरूलाई करको दायरामा ल्याउन व्यवसाय दर्ता प्रक्रिया सहजीकरण गर्न व्यवसाय स्थलमा नै दर्ता गरी प्रमाणपत्र दिने कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
४. नगरपालिकाको भरपर्दो आम्दानीको स्रोत आन्तरिक राजस्व नै भएकोले आन्तरिक राजस्वको ठूलो हिस्सा ओगट्ने नदीहरूको ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवाको उत्खनन, संकलन, बिक्री र निकासीका सन्दर्भमा संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्गदर्शन तथा विद्यमान ऐन कानून बमोजिमका ठेक्का बन्दोबस्त गरी आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्दै लगिनेछ ।
५. अनलाइन प्रणालीको प्रयोग गरी बिलिङ्ग गर्न कर्मचारीको क्षमता विकासको लागि तालिम गराइनेछ ।

बृन्दावन नगरपालिका भू-उपयोग नीति

१. कृषियोग्य भूमिको गैर कृषि प्रयोग, कृषि भूमिलाई बाँझो राख्ने प्रवृत्ति र अनियन्त्रित खण्डीकरणलाई निरुत्साहित गर्दै कृषियोग्य भूमिको समुचित उपयोग एवम् संरक्षणलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
२. भूमिको उचित व्यवस्थापन तथा योजनाबद्ध बस्ती विकासका लागि नगर स्तरमा भूमापन गरी एकीकृत बस्ती विकास आयोजना सञ्चालन गर्न आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
३. स्थानीय उत्पादनको मूल्याङ्कन अभिवृद्धि (Value Chain) कार्यलाई जोड दिइनेछ ।

न्यायिक सम्बन्धी नीति

१. नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले प्रदान गरेको स्थानीय न्यायिक अधिकारलाई न्यायिक समिति मार्फत कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
२. नागरिक स्तरमा हुने सानातिना विवादहरू मेलमिलापको माध्यमबाट समाधान गर्ने प्रत्येक वडामा मेलमिलाप कर्ता र नगर स्तरमा मेलमिलाप समिति गठन गरी विवादको समाधान गर्दै लगिनेछ ।
३. न्यायिक समिति र मेलमिलापकर्ताको क्षमता विकासमा जोड दिइनेछ ।
४. न्यायिक समितिका पदाधिकारी र मेलमिलापकर्ताको अनुभव आदान प्रदानका लागि अन्तर पालिका भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५. न्यायिक समितिबाट भएका क्रियाकलापहरूको सफ्टवेयर मार्फत व्यवस्थित अभिलेख राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६. निष्क्रिय रहेको न्यायिक समितिलाई सक्रिय बनाइनेछ ।

बजेट तर्फ (आय तथा व्ययको अनुमान)

बृन्दावन नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को लागि प्रस्तावित आय र व्ययको अनुमान निम्नानुसार प्रस्तुत गरेको छु ।

आय तर्फ गरिएको अनुमान

नगरपालिकाको आगामी आर्थिक २०८३/०८४ का लागि तपसिल बमोजिमको अनुमानित आय विवरण

संघीय सरकार तर्फ			
क्र.सं.	स्रोत	बजेट रू.	
१.	संघीय सरकार सशर्त (चालुगत) अनुदान तर्फ	२१ करोड	५३ लाख
२.	संघीय सरकार सशर्त (पूँजीगत) अनुदान तर्फ	७१ लाख	
३.	संघीय सरकार वित्तिय समानीकरण अनुदान तर्फ	११ करोड	४६ लाख
४.	संघीय सरकार समपुरक अनुदान तर्फ	३० लाख	
५.	संघीय सरकार विशेष अनुदान तर्फ	१ करोड	३१ लाख
६.	संघीय सरकार राजश्व वाँडफाँड तर्फ	११ करोड	८५ लाख ९८ हजार
संघीय सरकार तर्फ जम्मा		४७ करोड	१६ लाख ९८ हजार
प्रदेश सरकार तर्फ			
क्र.सं.	स्रोत	बजेट रू.	
७.	प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान तर्फ	२ करोड	३ लाख ८४ हजार ११११-
८.	प्रदेश सरकार वित्तिय समानीकरण अनुदान तर्फ	७१ लाख	
९.	प्रदेश सरकार राजश्व वाँडफाँड अनुदान तर्फ	७५ लाख	
१०.	प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान तर्फ	७५ लाख	३७ हजार ८२२१-
११.	प्रदेश सरकार विषेश अनुदान तर्फ	५० लाख	
प्रदेश सरकार तर्फ जम्मा		४ करोड	७५ लाख २१ हजार ९३३१-
आन्तरिक स्रोत			
क्र.सं.	स्रोत	बजेट रू.	
१२.	आन्तरिक आय	९ करोड	
आन्तरिक आय तर्फ जम्मा		९ करोड	
कुल जम्मा		६० करोड	९२ लाख १९ हजार ९३३१-

आ.व. २०८२/०८३ मा ११ करोड ३६ लाख मध्ये ९८ लाख कम समानीकरण अनुदान प्राप्त भएको छ भने राजश्व बाडँफाँडको रकम ११ करोड ४२ लाख मध्ये १ करोड ६४ लाख कम प्राप्त भएको छ । यी आयका मुख्य स्रोतका रूपमा रहेका अनुदान निरन्तर घटिरहेको छ ।

व्यय तर्फको अनुमान

(क) वडा कार्यालयहरूलाई रू. ४० लाखका दरले जम्मा रू. ३ कोरड ६० लाख ।

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्र	बजेट रू.
१.	सामाजिक विकास तर्फ	२३ करोड ७७ लाख ३३ हजार ३३५।-
२.	आर्थिक विकास तर्फ	२ करोड ३० लाख ४५ हजार
३.	भौतिक पूर्वाधार विकास तर्फ (नगरस्तरीय)	११ करोड ८४ लाख २७ हजार ८०१।-
४.	वन, वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन तर्फ	६५ लाख
५.	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तर्फ	३५ लाख
६.	कार्यालय संचालन तथा प्रशासनीक तर्फ	१५ कोरड
७.	संघ, प्रदेश र विभिन्न निकायसँग साझेदारी तर्फ	२ करोड
८.	संघ तथा प्रदेश सरकारको फिर्ता गर्नु पर्ने रकम तर्फ	१ करोड ४० लाख १३ हजार ७९७।-
	जम्मा	५७ करोड ३२ लाख १९ हजार ९३३।-

साथै, आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ मा चालु तर्फ रू. ४० करोड ७४ लाख ९८ हजार (३३.११ प्रतिशत) र पूँजीगत तर्फ रू. २० करोड १७ लाख २१ हजार ९३३।- (६६.८९ प्रतिशत) गरी जम्मा रू. ६० करोड ९२ लाख १९ हजार ९३३।- व्यय हुने अनुमान गरेको छु । यसमा न्यून हुने बजेट आन्तरिक तथा बाह्य स्रोत परिचालन गरी पूर्ती गर्ने सोच राखिएको छ ।

आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को योजना तथा कार्यक्रमगत बजेट विनियोजनको विस्तृत विवरण बृन्दावन नगरपालिकाको वार्षिक नगर विकास योजना (Red Book) पुस्तिकामा प्रकाशित गरिने व्यहोरा निवेदन गर्दछु ।

अन्य विभिन्न क्षेत्र तथा तहसँग सहकार्य, साझेदारीबाट प्राप्त हुने बजेट तथा कार्यक्रममा समन्वय तथा सहजीकरण गरी नतिजामुखी बनाइनेछ ।

अन्त्यमा,

नगरको समृद्धि र विकासमा नगरपालिकालाई संघ, प्रदेश र विभिन्न क्षेत्रगत सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थासँगको सहकार्य एवम् साझेदारी र नगरवासीको चासो, चिन्तन र सहभागिताले टेवा पुऱ्याएको हुन्छ । यसमा राजनैतिक तथा बौद्धिक वर्ग, विकासप्रेमी, समाजसेवी, सहकारी तथा निजी क्षेत्र, सञ्चारकर्मी, नागरिक समाज समेतको साझा सहकार्य, सहयात्रा एवम् साझेदारी, समन्वय आवश्यक पर्दछ । यस तथ्य अनुरूप प्रस्तुत बजेटको कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवाला पक्षहरूलाई निरन्तर सहयोग, समर्थन र सहकार्यका लागि सक्रिय भई योगदान गर्नुहुन आग्रह गर्दछु ।

यस नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा कार्यमा सहयोग गर्नु हुने राजनीतिक दल, जनप्रतिनिधि, संघसंस्था, समाजसेवी, बुद्धिजीवि, निजी क्षेत्र, गैर सरकारी तथा नागरिक समाज तथा बृन्दावन नगरबासीहरूमा आभार प्रकट गर्न चाहन्छु । यस कार्यमा अहोरात्र खटिने नगर कार्यपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, शाखा प्रमुखहरू र अन्य कर्मचारी मित्रहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस नीति तथा कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनमा सबै पक्षबाट सकारात्मक सहयोगको अपेक्षा गरेको छु । जय बृन्दावन ...

धन्यवाद !